

Asia: VN/9218/2024

Lausuntopyyntö; Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pelastuslain, ajoneuvolain 30 §:n ja autoverolain 14 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lupa- ja valvontaviraston lausunto pelastuslain toisen vaiheen uudistuksen hallituksen esitysluonnoksesta

Sisäministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi pelastuslain toisen vaiheen uudistuksesta. Lausunnot on pyydetty antamaan viimeistään 17.7.2026 ensisijaisesti vastaamalla lausuntopyyntöön lausuntopalvelun kautta.

Tutustuttuaan luonnokseen hallituksen esitykseksi pelastuslain toisen vaiheen uudistuksesta, Lupa- ja valvontavirasto lausuu siitä seuraavaa:

Yleiset huomiot

Pelastuslakiin ehdotetuissa muutoksissa ei ole huomioitu sitä, että pelastustoimessa ei ole nimettyä tilastoviranomaista. Siten useista itsenäisistä toimijoista (hyvinvointialueet, Helsingin kaupunki, sisäministeriö, Lupa- ja valvontavirasto sekä Pelastusopisto) koostuvalla toimialalla ei ole tosiasiasa mahdollisuutta THL:n kaltaiseen yhteiseen tilastotuotantoon. Nykytilassa Pelastusopisto on osin hoitanut tehtävää, mutta se ei ole sille laissa määrätty tehtävä. Tilastoviranomainen pelastustoimessa olisi syytä määritellä.

Yksityiskohtaiset huomiot

Väestön varoittaminen 24 §

- Väestön varoittamisen vastuiden määrittelyä ei ole tehty aiemmin, ehdotuksessa kuvattu määrittely on perusteltu ja tarpeellinen lisäys. Lisäksi tarkentavan asetuksen antamisen mahdollistaminen on tarpeellinen lisäys toiminnan ohjaamisen näkökulmasta.

Pelastustoiminnan sisältö 32 §

- Pelastustoiminnan määritelmä on poistettu lakiehdotuksen 2 a §:stä ja muotoiltu uudelleen 32 §:n 1 momenttiin. Pällekkäisten ja osin ristiriitaisten määritelmien poistuminen on hyvä muutos.

Lupa- ja valvontaviraston näkemyksen mukaan pelastustoiminta käynnistyy aina silloin, kun hätäkeskus hälyttää pelastusmuodostelman tai -muodostelmia ja pelastustoimi vastaanottaa hälytyksen.

Tekstissä on mainittu termit ”kiireellisiä tehtäviä” ja ”onnettomuuden uhatessa”. Näitä pelastustoiminnan termejä ei ole tarkemmin määritelty, niin voi käsitys pelastustoiminnan käynnissä olemisesta olla epäselvä tilanteissa, joissa hälytys on tehty, mutta onnettomuus ei vielä varsinaisesti ole aiheuttanut vahinkoa.

Edellä kuvatun mukaisessa tilanteessa pelastustoimen on tehtävä nimenomainen päätös pelastuslain 34 §:n 5 mom. mukaisesti pelastustoiminnan lopettamisesta, ellei pelastuslaitos ryhdy varsinaisiin toimenpiteisiin onnettomuuden tai sen seurausten torjumiseksi.

Pelastustoimen koulutus ja kelpoisuusvaatimukset 57 §

- Pykälään ehdotetaan lisättäväksi moniammatillisissa yksiköissä toimivien päätoimisten ensihoitajien vähimmäiskoulutustasoksi pelastusopiston opetussuunnitelman sopimushenkilöstön pelastustoiminnan peruskurssin. Lisäys mahdollistaisi ensihoitajien mahdollisuuden osallistua varsinaiseen pelastustoimintaan toimiessaan moniammatillisessa yksikössä.

Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen (2025) mukaan ensimmäisen vasteen muodostavan yksikön minimivahvuus on kaksi pelastustoimintakelpoista henkilöä (Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (407/2011) 6–7 §).

Lisäyksellä mahdollistettaisiin moniammatillisten yksiköiden toimiminen aidosti osana pelastustoimintaa ja ensimmäisenä vasteena onnettomuustilanteissa. Nykykäytäntö pelastuslaitoksilla on vaihteleva, ja käytännöt aiheuttavat erilaisia tulkintoja kelpoisuuksista ja tulkintoja siitä, että onko tehtävä työ pelastustoimintaan vai sen tukitehtäviin osallistumista. Muutos toisi selkeyden kelpoisuuksiin ja vakioisi moniammatillisen yksikön suorituskykyä pelastustoimen tehtäville osallistuessaan.

Uudeksi muotoiluksi ehdotetaan: Mitä 1. momentissa säädetään, ei koske pelastustoimen tilanne- ja johtokeskuksissa tilannekeskuspäivystäjän tehtävissä eikä pelastustoiminnan huolto- ja tukitoiminnoissa toimivia henkilöitä, eikä myöskään moniammatillisissa yksiköissä toimivia ensihoitajia. Varsinaiseen pelastustoimintaan osallistuvilta ensihoitajilta vaadittaisiin 57 §:n 3 momentin mukainen koulutus. Tällaiset henkilöt, joilla ei ole 1 momentissa säädettyä kelpoisuutta, eivät voi käyttää 36 §:ssä säädettyjä pelastusviranomaisen toimivaltuuksia.

Väestönsuojeluun varautuminen ja väestönsuojelukoulutus 64–66 §

- 64 §:n sisältämä väestönsuojeluun varautumisen vastuiden jakaminen SM-LVV-HVA on perusteltu ja tarpeellinen muutos.

64 a §:ssä ehdotettu Lupa- ja valvontaviraston tehtävä jää avoimeksi. Lisäksi tekstissä ei ole rajattu, että tarkoitetaanko pelkästään LVV:n pelastusviranomaisia, vai koko virastoa?

64 b §:n 2 kohdan lisäys materiaalisesta varautumisesta on perusteltu ja tarpeellinen.

Lisäksi tarkentavan asetuksen antamisen mahdollistaminen on tarkoituksenmukaista.

66 §:ssä ehdotettu henkilöstön, rakennusten ja materiaalien merkitseminen kansainvälisten säädösten mukaan on perusteltu ja tarpeellinen lisäys pelastuslakiin. Sama koskee myös henkilökorttien myöntämistä siviilihenkilöstölle.

Väestönsuojat 71-76b §

- 76 § ja 76 a §:ssä ehdotetut lisäykset käyttöönotto- ja käyttösuunnitelman laatimisvelvollisuus sekä tarkennukset väestönsuojan toimintakunnon tarkastamiseksi ovat perusteltuja ja tarpeellisia. Tarkentavan asetuksen antamisen mahdollistaminen on tarkoituksenmukaista.

Ajoneuvolain 30 §

- Sopimuspalokunnan huomioiminen pykälän kohdassa 3, on kannatettava ja lisää sopimuspalokuntien mahdollisuuksia toimintansa kehittämiseen.

Pikkarainen Jorma

Lupa- ja valvontavirasto - Pelastustoimen ja varautumisen osasto,
pelastustoimen yksikkö